

**BALIKESİR İLİ KUZEYİNİN KALKINMASINDA GÜNEY MARMARA KALKINMA
AJANSININ ROLÜ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME***

Adnan SÖYLEMEZ**

ÖZ

Kalkınma ajansları, merkezi yönetimin bölgesel ekonomik kalkınmayı sağlamak üzere temel eşgüdümsel çalışmalar dışında, içinde bulunduğu bölgeyi temel alan, bölgesel aktörler tarafından finanse edilen kurumlar olarak hizmet vermektedirler. Bölge ile ilgili hazırlanacak fizibilite ve alt sektör raporları sayesinde kalkınmaya hız verecek istihdamı ortaya çıkartacak projelerin finanse edilerek sürdürülebilirliğinin sağlanması temel amaçları olarak göze çarpmaktadır. Güney Marmara Kalkınma Ajansı, Balıkesir ve Çanakkale illerini kapsayan ve bu doğrultuda çalışmalarına başlamış bir kuruluştur. Balıkesir ilinin; kuzeyinde bulunan ve en büyük ilçesi olan Bandırma ile beraber çevresinde bulunan ilçelerle birlikte bu bölge özellikle et işleme, kümes hayvancılığı, yağ, öğütülmüş tahıl, yem, deri, kimyasal ürün ve mermer işleme sektörlerinde öncüdür. Bu çalışmada, öncelikle Güney Marmara Kalkınma Ajansı'nın ilk kurulduğu günden bu yana ortaya koyduğu çalışmalar ve raporlar nesnel bir okuma yapılarak ele alınmış ve burada ortaya konulan veriler, istatistikler, sektör analizleri değerlendirmeye tabii tutulmuştur. Bunun yanı sıra Bandırma çevresi bölgesinin gelecek vizyonuna ışık tutması açısından orta ve uzun vadede kalkınma ajansı tarafından yapılan çalışmalar da eleştirel olarak değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Bölgesel kalkınma, Kalkınma ajansları, Güney Marmara Kalkınma Ajansı.

**EVALUATION OF THE ROLE OF SOUTH MARMARA DEVELOPMENT AGENCY
IN THE NORTH OF BALIKESİR PROVINCE**

ABSTRACT

Development agencies serve as institutions financed by regional actors, based on the region in which they are located, as well as basic co-ordinated efforts to ensure regional economic development by the central government. The basic aims of financing and sustainability of projects that will generate employment that will accelerate development thanks to the feasibility and sub-

Geliş Tarihi: 08.03.2019

Kabul Tarihi: 15.05.2019

* Söz konusu makale, Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesinin ev sahipliğinde 17-19 Eylül 2018 tarihleri arasında gerçekleştirilen Uluslararası Bandırma ve Çevresi Sempozyumu'nda sunulmuş aynı isimli bildirinin genişletilmiş ve güncellenmiş halidir.

** Öğr. Gör Dr., Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, soylemez@selcuk.edu.tr

sector reports to be prepared for the region are highlighted. Southern Marmara Development Agency, Balıkesir and Dardanelles, and started to work in this direction. Balıkesir Province; Bandırma, which is the largest city in the north, is the leader in meat processing, poultry industry, oil, milled grain, feed, leather, chemical products and marble processing sectors. In this research, firstly the studies and reports that have been presented since the first day of the Southern Marmara Development Agency were handled with an objective reading, and the data, statistics and sector analysis presented here were evaluated in detail. In addition to this, the work done by the development agency in the middle and long term in terms of shedding light on the future projection of the Bandırma regional region has also been critically evaluated.

Keywords: Regional development, Development agencies, Balıkesir.

1. GİRİŞ

Kalkınma ajansları, merkezi yönetimin bölgesel ekonomik kalkınmayı sağlamak üzere temel eşgüdümsel çalışmalar dışında, içinde bulunduğu bölgeyi temel alan, bölgesel aktörler tarafından finanse edilen kurumlar olarak hizmet vermektedirler. Bölge ile ilgili hazırlanacak fizibilite ve alt sektör raporları sayesinde kalkınmaya hız verecek istihdamı ortaya çıkartacak projelerin finanse edilerek sürdürülebilirliğinin sağlanması temel amaçları olarak göze çarpmaktadır. Güney Marmara Kalkınma Ajansı, Balıkesir ve Çanakkale illerini kapsayan ve bu doğrultuda çalışmalarına başlamış bir kuruluştur.

Balıkesir ilinin; kuzeyinde bulunan ve en büyük ilçesi olan Bandırma ile beraber çevresinde bulunan ilçelerle birlikte bu bölge özellikle et işleme, kümes hayvancılığı, yağ, öğütülmüş tahıl, yem, deri, kimyasal ürün ve mermer işleme sektörlerinde öncüdür.

Bu çalışmada, öncelikle Güney Marmara Kalkınma Ajansı'nın ilk kurulduğu günden bu yana ortaya koyduğu çalışmalar ve raporlar nesnel bir okuma yapılarak ele alınmış ve burada ortaya konulan veriler, istatistikler, sektör analizleri hakkında spesifik değerlendirmeye tabii tutulmuştur. Bunun yanı sıra Bandırma çevresi bölgesinin gelecek projeksiyonuna ışık tutması açısından orta ve uzun vadede kalkınma ajansı tarafından yapılan çalışmalar da eleştirel olarak değerlendirilmiştir.

2. BÖLGESEL KALKINMA VE KALKINMA AJANSLARI

Kalkınma kavramı geçmişten günümüze her ülke için hep ana hedef olarak belirlenmiş bir kavram olup geçmişte ulusal ölçekte politikalarla yürütülen bu süreç günümüzde küreselleşmenin de etkisiyle bölgesel birimlere yayılmış ve mikro ölçekte çözümler üretilmeye başlanmıştır (Gürer, 2015: 187). Bölgesel farklılıkları ortadan kaldırmak adına bölgesel kalkınma

planları uygulamasına geçilmesi hem daha başarılı bir kalkınma için gerekli hem de sosyal devlet anlayışının bir sonucu olarak dikkat çekmektedir (Şener ve diğ., 2015: 324) .

Endüstri devriminden bu yana ekonomik büyüme tüm ülkelerde ön planda olmuştur. Geçmişte olduğu gibi bugün de ülkeler gelişen ve değişen ekonomik politikalara uyum sağlamak, ayakta kalabilmek için ekonomik büyüme ve kalkınmayı sağlamak isterler. Ekonominin temel çıkış noktası olan kıt kaynakların en rasyonel şekilde kullanılmasını sağlamak, ülkelerin ekonomik gelişimlerine katkıda bulunacak politikalar uygulayarak, genel ekonomik hedeflere ulaşmak, büyümeyi ve bölgesel kalkınmayı gerçekleştirmek her zaman bir zorunluluk olmuştur (Cankorkmaz, 2011: 114). Bölgelerarası dengesizlik, gelişmiş ve gelişmekte olan bütün ülkelerin karşı karşıya oldukları önemli bir sorundur. Ancak bu sorun, az gelişmiş ülkelerde daha fazla görünür olmaktadır. Sosyo-ekonomik bakımdan gelişmişlik düzeyi olarak ülkeler arasında bir ayırım yapılabildiği gibi gelişmiş bir ülkenin bölgeleri arasında da gelişmişlik bakımından düzey farklılığı bulunmaktadır. Bu farklılığın giderilebilmesine yönelik ülkeler yeni yaklaşımlar ve önlemleri uygulamaktadırlar (Akiş, 2011: 238).

Bu dönüşüme bağlı olarak bölgesel kalkınma politikalarının oluşturulmasında merkezi idarenin üstten alta uygulamaya geçirdiği bölgesel politikaların yerini alttan üste yani bölgenin sorunlarını çözmeye yönelik aynı zamanda da ulusal programlarla uyumlu plan ve programlar almaya başlamıştır. Uygulanan bölgesel kalkınmaya yönelik politikalarda yerel yönetimler ve merkezi idare arasında koordinasyonu sağlayan, yerel kurum ve kuruluşları bölgesel politikaların belirlenmesine dâhil eden, bölge sorunlarına çözüm arayan ve bu doğrultuda yerel kaynakları harekete geçirecek bir yapılanmaya gereksinim vardır (Tuncel ve Bakır, 2010: 20).

Avrupa Birliği'nin özellikle 1990'lardan sonra, büyük miktarlarda rekabete dayalı bölgesel kalkınmaya yönelik fonları sağlamaya başlamasının ardından, bölgesel kalkınma ajanslarının sayıları ve etkinlikleri, Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde önemli ölçüde artmıştır. Üye ülkelerde merkezi hükümetin girişimleriyle Avrupa Birliği bölgesel fonlarından etkin ve verimli bir biçimde yararlanmak üzere yeni bölgesel kalkınma ajansı modelleri oluşturulmuş ve kamu kaynaklarıyla finanse edilmiştir. Avrupa Birliği'ne sonradan katılan Macaristan, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Polonya, Estonya, Litvanya, Letonya da bölgesel kalkınma ajanslarıyla 1990'larda doğrudan Avrupa Birliği'nin isteği üzerine tanışmış, hatta Doğu Avrupa ülkelerinin bölgesel kalkınma ajansları da, bizzat AB'nin görevlendirdiği uzmanlarla ve ilk aşamada Avrupa Birliği finansmanı ile kurulmuştur (Özen, 2005: 2).

Türkiye, kalkınma ajansları ile ciddi anlamda ilk kez üye adaylığının tescil edildiği 1999 Helsinki zirvesi sonunda tanışmıştır. Avrupa Birliği Komisyonunun hazırladığı Katılım

Ortaklığı Belgesi'nde orta vadede yapılması gereken düzenlemeler arasında bölgesel kalkınma ajansları oluşturmak yer almış ve buna yönelik yasal düzenlemelerin yaşama geçirilmesi için süreç başlatılmıştır (Hasanoğlu ve Aliyev, 2006: 81). Bölgelerarası dengesizliğin giderilmesi için yerel uzmanlaşma sürecinin hızlandırılması, yerel girişimcilğe canlılık kazandırılması ve yerel kaynakların harekete geçirilmesi yoluyla bölge ekonomisine dinamizm katılarak rekabet gücünün artırılması ve AB bölgesel politikalarına uyum yönünde adımlar atılması talep edilmiştir. Türkiye'de bölgelerarası dengesizlik ve bunun giderilmesi yönündeki gelişmeler, 1999'dan sonraki ilerleme raporlarının hemen hepsinde yer almış ve bölgesel politikalarla ilgili konulara değinilmiştir (Eryılmaz ve Tuncer, 2013: 173).

Kalkınma ajansları ülkemizde son on yılın en çok gündeme gelen konularından biri olarak ele alınmaktadır. Kalkınmanın sadece ekonomik boyutlu bir olgu olmadığı bunun yanı sıra kültürel ve sosyal bir tarafının da varlığından bahsedilebilmektedir. Bölgeler arası gelişmişlik farklarının giderilmesine yönelik gerek Amerika Birleşik Devletleri'nde gerekse Avrupa Birliği ülkelerinde uygulamaları bulunan kalkınma ajansları, ülkemizde yasal dayanağını 2006 yılında çıkarılan 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun ile sağlamıştır (Yemen ve diğ., 2013: 682).

Devlet Planlama Teşkilatı'nın¹ 2007-2013 yıllarını kapsayan Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda bölgesel kalkınma ajanslarına yer verilmiştir. Planda AB'ye uyum kapsamında İBBS sınıflandırmaları yapıldığı ve Kalkınma Ajansları hakkında kanun çıkarıldığından bahsedilmekte, böylece "üyelik sonrası kullanılabilir olan yapısal fonlara hazırlık için merkezi ve yerel düzeyde gerekli altyapı oluşturulurken, diğer taraftan da daha aktif, katılımcı, yeterli finansman ve kurumsal yapı ile desteklenen aşağıdan yukarıya bölgesel gelişme politikasının uygulanması için gerekli ortam hazırlanmakta" olduğu ifade edilmektedir (DPT, 2007: 46).

3. GÜNEY MARMARA KALKINMA AJANSI HAKKINDA BİLGİ

Güney Marmara Kalkınma Ajansı (GMKA), 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanunu doğrultusunda Kalkınma Bakanlığı'nın koordinasyonunda, 2009/15236 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuştur. Güney Marmara Kalkınma Ajansı, faaliyetlerini katılımcılık, şeffaflık, tarafsızlık, güvenilirlik, verimlilik, etkinlik, çevreye ve kültürel değerlere duyarlılık, sürdürülebilirlik ve toplumsal sorumluluk gibi temel ilke ve değerler doğrultusunda gerçekleştirmektedir (GMKA, 2018, 7).

¹ Devlet Planlama Teşkilatı, 2011 yılında lağvedilerek Kalkınma Bakanlığı'na bağlanmıştır. 2018 yılında ise Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine uyum çalışmaları kapsamında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bünyesinde Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü oluşturulmuştur.

Güney Marmara Kalkınma Ajansı (GMKA), 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanunu doğrultusunda Kalkınma Bakanlığı'nın koordinasyonunda, 2009/15236 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuştur. Güney Marmara Kalkınma Ajansı, faaliyetlerini katılımcılık, şeffaflık, tarafsızlık, güvenilirlik, verimlilik, etkinlik, çevreye ve kültürel değerlere duyarlılık, sürdürülebilirlik ve toplumsal sorumluluk gibi temel ilke ve değerler doğrultusunda gerçekleştirmektedir (GMKA, 2018, 7).

Güney Marmara Kalkınma Ajansı, geçmiş yıllarda edindiği tecrübeler doğrultusunda "Sürdürülebilir kalkınmasını sağlamış, Güney Marmara'nın bilgi, düşünce, koordinasyon ve destek noktası olmak" vizyonuna ulaşmak üzere çalışmalarına devam etmektedir. Proje geliştirme kapsamında; kuruluşundan günümüze kadar yaklaşık 62 milyon TL'lik destek vererek 130 milyon TL'lik projelerin bölgesel kalkınmayı sağlamak üzere hayata geçirilmesine olanak sağlamıştır (Yazıcı, 2018, 5).

Güney Marmara Kalkınma Ajansı 2017 yılı tahmin edilen bütçesi 43.637.133,96 TL; 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla gerçekleşen gelirler bir önceki yıldan devreden nakit dâhil 45.155.342,50 TL'dir. Faiz ve diğer faaliyet gelirleri 450.000,00 TL olarak tahmin edilmiş ve 1.939.132,26 TL tahsilat yapılmıştır. Merkezi yönetim ve il özel idarelerinin tahmin edilen bütçenin tahsil edilme oranı 2017 yılında sırasıyla % 122 ve % 100 olarak gerçekleşirken; sanayi ve ticaret odalarından tahmin edilen bütçe aktarımının gerçekleşme oranı % 90'dır. Ajansın belediyelerden olan alacaklarını tahsil etme oranı ise % 66'dır (GMKA, 2018, 11).

4. YÖNTEM

Kalkınma ajansları, yerel ve bölgesel kalkınmanın sağlanabilmesi amacıyla merkezi yönetim tarafından faaliyete geçirilen kurumsal yapılardır. Bu yapılar vasıtasıyla projelerin değerlendirilmesi, merkezi yönetim tarafından uygun görülen bütçe sonucunda kalkınmaya yönelik projelerin desteklenmesi sağlanabilir.

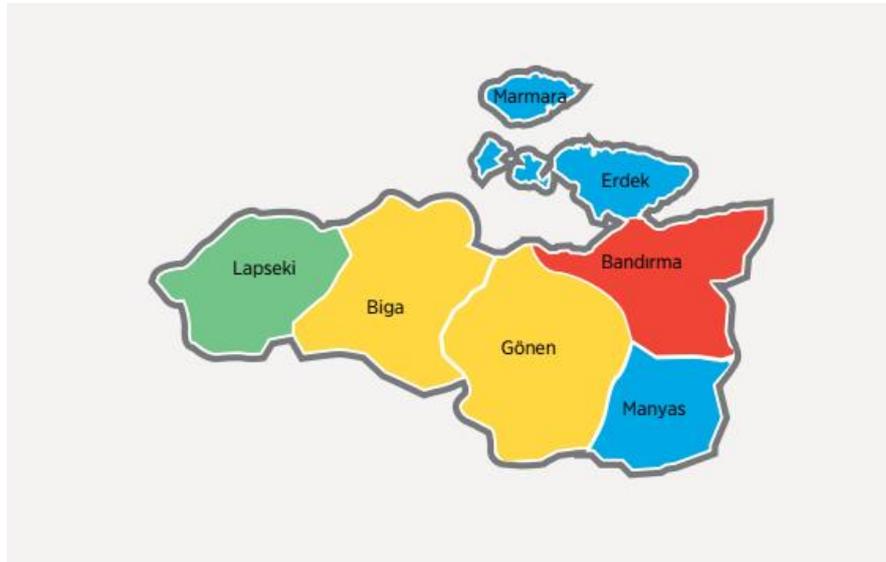
Bu çalışmada, Güney Marmara Kalkınma Ajansı(GMKA) ve yaptığı faaliyetlere yönelik hazırlanan faaliyet raporu, sektör analizleri, çalışma programları ve istatistiksel tablolar incelenerek bu metinlerde yer alan Balıkesir ili kuzeyine yönelik çalışmalar ele alınmıştır.

5. GÜNEY MARMARA KALKINMA AJANSININ RAPORLARINDA BANDIRMA

22 başlıkta İstatistiklerle TR22 Güney Marmara (Balıkesir ve Çanakkale) başlıklı çalışmada Türkiye İstatistik Kurumu tarafından hazırlanan sayısal verilerden iki ile yönelik olanlar bir araya getirilmiştir. Bu çalışmada ilçelerin tek tek istatistiksel verileri ele alınmadığından bu çalışmaya aktarılamamıştır (GMKA, 2017).

TR22 Güney Marmara Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı Mekânsal Gelişme Şemasında (GMKA, 2013: 163): “TR6074 Bölgesi’nde sanayinin öncelikli gelişim alanı Bandırma, Biga, Çan, Gönen hattı ile Balıkesir Merkez’de OSB ve çevresi olacaktır. Bu gelişme alanlarında OSB altyapısı tamamlanacak, yatırımcıya uygun yatırım alanları sunulacaktır. Bu yerlerde OSB alanları genişletilecek, gerekli olduğu durumda uygun bölgelere yeni organize sanayi bölgeleri kurulmak suretiyle sanayinin uygun alanlarda gelişmesi sağlanacaktır.” sonucuna varılmıştır. Bunun yanısıra, TR22 Güney Marmara Bölgesi; Bandırma Alt Planlama Bölgesi, Çanakkale Alt Planlama Bölgesi, Balıkesir Alt Planlama Bölgesi ve Edremit Körfezi Alt Planlama Bölgesi olmak üzere dört alt planlama bölgesine ayrılmıştır (GMKA, 2013: 159) (Resim 1). On yıllık bölge planı mekânsal gelişme senaryosunda bölgede ağırlıklı olarak gelişmiş dört kent bulunduğundan bahsedilerek Bandırma’nın kuzeyde sanayi ve hizmet odağı ile bu dört kentten biri olduğuna dikkat çekilmiştir (GMKA, 2013: 159).

Resim 1: Balıkesir İli Rüzgâr Enerji Santrallerinin Gücü (GMKA, 2013:160)

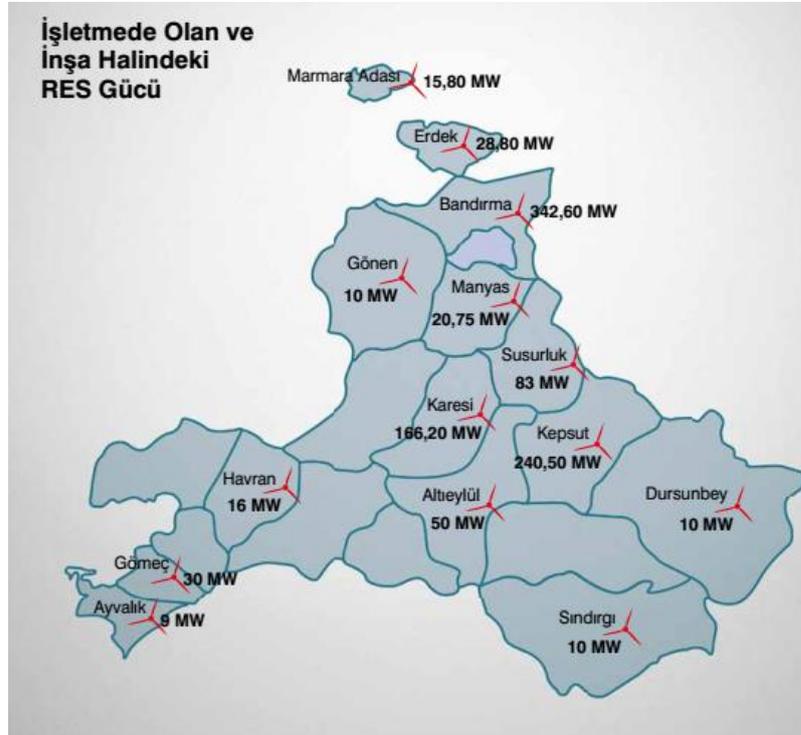
“Balıkesir’de Yatırım Yapmak İçin 101 Neden” başlıklı çalışmada belirlenen 101 madde ile neden bir girişimcinin/yatırımcının Balıkesir iline yatırım yapması gerektiği maddeler halinde sıralanmıştır. 14. Maddede “Nitelikli eğitim veren 2 üniversite” maddesinde Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi de sayılmıştır. 75. Maddede “Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanı (YEKA) için elverişli bölgelerin varlığı” ise özellikle Bandırma yöresinin rüzgâr enerjisi için potansiyelini vurgulamaktadır.

Balıkesir Enerji Sektörü Yatırım Rehberi başlıklı çalışmada; Yenilenebilir enerji sektörü detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Balıkesir iline yapılacak yatırımlarda sahip olunacak avantajlar başlıklar halinde incelenmiştir. Rehberde, Balıkesir’in enerji sektöründe sahip olduğu

potansiyelden, lojistik imkânlarla, Ekonomi Bakanlığı'nın sunmuş olduğu bölgesel teşviklerden Güney Marmara Kalkınma Ajansı'nın yerel düzeyde sağlayacağı katkılara tüm avantajlar detaylı bir şekilde aktarılmıştır (GMKA, 2).

Rüzgâr Enerji Santrallerinin gücü ile ilgili haritayı incelediğimizde (Resim 2) Bandırma'nın 342, 60 MW enerji üretimi ile Balıkesir ilinin başat aktörü olduğunu görmekteyiz.

Resim 2: Balıkesir İli Rüzgâr Enerji Santrallerinin Gücü (GMKA, 5)

2017 faaliyet raporunun “Önem Arz Eden Yatırımların Takibi” başlığının içerisinde Balıkesir ili kuzeyine yönelik olarak Bandırma – Bursa – Ayazma – Osmaneli Yüksek Hızlı Tren Projesi ile Manyas II. Merhale Projesi yer almaktadır.

Balıkesir Tarım ve Hayvancılık Yatırım Rehberi olarak hazırlanan çalışmada, “ilin geniş mera arazilerinin hayvancılık faaliyetlerine uygun yapısı büyükbaş, küçükbaş hayvancılık

faaliyetlerinin gelişmesinde etkili olmuştur” denilmektedir. Bunun yanı sıra “Konumu itibariyle tüketim merkezlerine yakınlığı ile dikkat çeken ilde gelişen yem sektörü ve kümes hayvancılığı faaliyetleri yatırım ortamının cazibesini artırmaktadır” vurgusu yapılmaktadır (GMKA, 2) Bandırma ili bu rehberde belirtildiği üzere kanatlı hayvan üreticiliğinde Türkiye için en önemli merkezlerden biri olup Balıkesir ili için de birinciliğini muhafaza etmektedir.

Marmara ve Ege’de uzanan kıyıları, sahip olduğu jeotermal kaynakları, biyolojik çeşitliliği ve tarihsel atmosferi bir arada yaşatan güçlü bir turizm profili çizen (GMKA, 5) Balıkesir ili için hazırlanan Balıkesir Turizm Yatırım Rehberi’nde Erdek, Avşa, Paşalimanı ve Ekinlik’te 28.160 hektar büyüklüğündeki alan Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri (KTKGB) sınırları içine alındığı belirtilmiştir. Ayrıca Manyas’ta bulunan Kuş Cenneti Milli Parkı, sahip olduğu canlı çeşitliliğiyle, kuş gözlemcileri için Türkiye’nin bir numaralı merkezi olup milli park, başta su kuşları olmak üzere çok çeşitli yaban hayvanına ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca Gönen de kuş gözlemciliği bakımından potansiyel taşıyan merkezler arasındadır (GMKA, 15).

Turizm ile ilgili olarak yapılan 19 Nisan 2011 yılında yapılan Balıkesir’de Turizmin Bugünü ve Geleceği: Balıkesir Turizm Çalıştayı’nın Ağustos 2012’de hazırlanan raporda bölgenin turizm sektörünün zayıf ve güçlü yanları ile fırsatları ve tehditleri tartışılmıştır.

Turizm sektöründeki tüm paydaşların bir araya getirilerek çözüm önerilerinin tartışıldığı toplantılar hem turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmeler ve sivil toplum kuruluşlarının sesinin karar alma organlarında daha fazla duyurulmasına yardımcı olmuş, hem de bu sayede karar alıcıların daha sağlıklı kararlar alabileceği bir bilgi girişi sağlanmıştır (Tuna, 2012: 2).

Balıkesir Turizm Çalıştayında Belirlenen Sorunlar ve Çözüm Önerileri ise beş madde halinde sıralanmıştır (GMKA, 2012: 21-26):

- Balıkesir’e Nitelikli Yatırım Çekerek Turizmin Rekabet Gücünün Artırılması
- Bölgedeki Turizm İşletmelerinin Hizmet Kalitesinin İyileştirilmesi
- Ulaşım ve Çevre Altyapısının İyileştirilmesi
- Tanıtım Faaliyetlerinin Etkinleştirilmesi
- Alternatif Turizm Olanaklarının Artırılması

Balıkesir’de Yat Turizmi başlıklı çalışmada, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından 2010 yılı Ağustos ayında yapımı tamamlanan Bandırma Merkez Balıkçı

Barınağı'nın faaliyete geçmesiyle merkezde yatların konaklayabileceği bir alan açılmıştır (GMKA, 2014: 16). Erdek'te ise Merkez Balıkçı Barınağı balıkçı teknelerinin haricinde, yatların bağlanması amacıyla da kullanılmakta olup, barınağın yaklaşık 20 adet yat bağlama kapasitesi bulunmaktadır. Bu haliyle yaz aylarında ilçeye gelen 15-20 civarındaki yatın 2-3 günlük konaklama ile elektrik ve su gibi ihtiyaçlarını karşılamaktadır (GMKA, 2014: 17).

Avşa Adasında bulunan Yiğitler Barınma Yeri, yat bağlama amacıyla kullanılmakta olup yaz aylarında günde ortalama 10 yat konaklamaktadır (GMKA, 2014: 18).

Bandırma, sanayi gelişimi nedeniyle turistik amaçlı olarak yapılan yat turizmi açısından komşu ilçe olan Erdek'e göre dezavantajlı bir konumdadır. Bölgeye gelen yatçılar daha sakin ve temiz olması nedeniyle Erdek bölgesini tercih etmektedirler (GMKA, 2014: 16).

Balıkesir Lojistik Atlası çalışmasında, Bandırma-İzmir Yüksek Hızlı Tren Projesi yer almaktadır. Bu proje ile Balıkesir tüm bölgeleriyle Avrupa'ya bağlanacak ve demiryolu hattına dâhil olacak Bursa demiryolu ile bölgesel ekonomiye destek sağlanacaktır. Hat, yük ve yolcu taşımacılığına hizmet verecektir (GMKA, 11).

Bandırma-Çanakkale-Tekirdağ Demiryolu Projesi ise, yolcu ve yük taşımacılığı alanında hizmet verecektir. Demiryolu hattı, Bandırma'dan başlayarak Bandırma OSB ve Gönen Deri İhtisas ve Karma Organize Sanayi Bölgesini de içine alacak şekilde Biga, Karabiga ve Çanakkale'ye ulaşacaktır (GMKA, 12).

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ekonomik gelişmenin sağlanabilmesi ancak, bölgesel ve merkezi birimler arasında dengeli bir ilerlemeyle olabilir. Sosyal devlet ilkesini kabul etmiş ülkeler açısından milli gelirin hangi birimler tarafından kazanıldığından ziyade bölüşülmesi önemli olarak değerlendirilmektedir. Bölgeler arası gelir farklılıklarının en aza indirilmesi, kalkınma için olmazsa olmaz bir olgudur. Gelirin nasıl bir yapıda olduğu, toplumun hangi kesimleri tarafından üretildiği ve kimler arasında bölüşüldüğü iktidarın ve kalkınma planlarının önemli konusudur. Bu bakımdan kalkınma ajansları kalkınma politikası olarak ekonominin içinde yerini almıştır (Cankorkmaz, 2011: 130).

Balıkesir ili kuzeyi Bandırma ilçesi ve çevresinde bulunan ilçeler ile ilin öncüsü olma rolünü sürdürmektedir. Aynı zamanda bir liman kenti olma hüviyetini devam ettiren Bandırma birçok sanayi tesisine de ev sahipliği yapmaktadır. Sanayi ve liman kenti olmasının yanı sıra tarım ve hayvancılıkta da önemli bir ilçe olmayı sürdüren Bandırma, kanatlı hayvan yetiştiriciliği

bakımında ülkenin en önemli merkezlerinden birisidir. Bunun yanı sıra tohum üreticiliği açısından Balıkesir ilinde önemli yerlerdendir.

Bölge Planı 2014-2023'te Bandırma'nın ülkedeki önemli sanayi merkezlerinden biri olduğu vurgulanmış ve İstanbul'da yerleşik sanayinin öncelikli olarak bu bölgeye taşınacağına dair bir senaryoda bulunulmasına rağmen bunun nasıl ve ne şekilde gerçekleşeceğine dair bir düşünce veya projeden bahsedilmemektedir.

Bandırma çevresinde bulunan ilçeler ise özellikle turizm alanında ön plana çıkmaktadır. Gönen termal turizm açısından Cumhuriyet tarihi boyunca önemini korumuştur. Erdek ise İstanbul'a yakınlığı dolayısıyla cazibesini koruyan bir turizm merkezidir. Manyas ülkenin kuş cenneti olarak hem botanikçiler hem de vatandaşlar için önemli bir kuş gözlemciliği merkezidir.

Rüzgâr enerji santralleri açısından ise bölge çok zengindir. Yenilenebilir enerji hem çevreye duyarlı hem de fosil yakıtlara göre ucuz olduğundan kalkınma açısından önemlidir. Bandırma tek başına büyük bir rüzgâr enerji potansiyelini tek başına taşımaktadır. Rüzgâr enerjisi üretimi ile ülkenin başat aktörlerinden biri olan bölgede yerel yönetimlerin de yenilenebilir enerji üretimine yönelik adımlar atmaları bölgesel kalkınmaya katkılar sunacaktır.

Son olarak; bölge içerisinde mekânsal gelişme senaryolarının uygulanabilmesi açısından vatandaşın yatırımları benimseme ve katılımının sağlanması için kalkınma ajansının bilgilendirme faaliyetlerine ağırlık vermesi önem arz etmektedir. İlgili yerlerde düzenlenecek bilgilendirme toplantılarının yanı sıra bilgilendirme merkezleri vasıtasıyla etkin bir yatırım ve istihdam ortamının sağlanması için vatandaşların görüş ve önerilerinin alınması, toplanması ve değerlendirilmesine yönelik organizasyonlar geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

Akiş, E. (2011). "Küreselleşme Sürecinde Bölgesel Kalkınma Yaklaşımındaki Gelişmeler ve Bölgesel Kalkınma Ajansları", *Sosyoloji Konferansları Dergisi*, (44): 238-256.

Cankorkmaz, Z. (2011). "Türkiye'de Bölgesel Kalkınma Ajansları ve Bu Ajanslara Yönelik Eleştiriler", *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26(1): 113-138.

Eryılmaz, B., Tuncer, A., (2013). "Avrupa Birliği Uyum Sürecinde Bölgesel Kalkınma Politikaları: Bölgesel Kalkınma Ajansları ve Türkiye Uygulaması", *Akademik İncelemeler Dergisi*, 8(1): 165-189.

Güney Marmara Kalkınma Ajansı (GMKA) (2014). Balıkesir'de Yat Turizmi.

Güney Marmara Kalkınma Ajansı (GMKA) (2017). 22 başlıkta İstatistiklerle TR22 Güney Marmara (Balıkesir ve Çanakkale).

Güney Marmara Kalkınma Ajansı (GMKA) (2018). 2017 Faaliyet Raporu.

Güney Marmara Kalkınma Ajansı (GMKA) (2018). Güney Marmara Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı.

Güney Marmara Kalkınma Ajansı (GMKA). Balıkesir Enerji Sektörü Yatırım Rehberi.

Güney Marmara Kalkınma Ajansı (GMKA). Balıkesir Lojistik Atlası.

Güney Marmara Kalkınma Ajansı (GMKA). Balıkesir Tarım ve Hayvancılık Yatırım Rehberi.

Güney Marmara Kalkınma Ajansı (GMKA). Balıkesir Turizm Yatırım Rehberi.

Güney Marmara Kalkınma Ajansı (GMKA). Balıkesir’de Yatırım Yapmak İçin 101 Neden.

Gürer, G. (2015). “AB ve Türkiye’de Bölgesel Kalkınma Sorununa Yönelik Gelişmeler ve Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Kamu Ekonomisine Katkısı”, 3. Uluslararası Bölgesel Kalkınma Konferansı Konferans Bildirileri, Bingöl Üniversitesi-Fırat Kalkınma Ajansı.

Hasanoğlu, M., Aliyev, Z. (2006). “Avrupa Birliği İle Bütünleşme Sürecinde Türkiye’de Bölgesel Kalkınma Ajansları”, Sayıştay Dergisi, 60: 81-103.

Özen, P. (2005). Bölge Kalkınma Ajansları, Tepav/ Epri.

Şener, A., Gül, S., Kaya, M. (2015). “E-Ticaretin Bölgesel Kalkınma Üzerindeki Etkisi”, 3. Uluslararası Bölgesel Kalkınma Konferansı Konferans Bildirileri, Bingöl Üniversitesi-Fırat Kalkınma Ajansı.

Tuna G.A. (2012). “Sunuş”, Balıkesir’de Turizmin Bugünü ve Geleceği: Balıkesir Turizm Çalıştayı Raporu.

Tuncel, C. O., Bakır, H. (2010), “Yenilik Temelli Bir Bölgesel Gelişme Sürecinde Kalkınma Ajanslarının Yeri”, İşletme ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 1(4): 19-41.

Yazıcı, E. (2018). “Sunuş”, 2017 Faaliyet Raporu, T.C. Güney Marmara Kalkınma Ajansı.

Yemen, A., Akman, Ç., Negiz, N. (2013). “Kentın Markalaşmasında Kalkınma Ajanslarının Rolü: Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı İncelemesi”, Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar, Ankara: Pegem Akademi.